

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1073784/1

ב"ה

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים
לפני כבוד הדיינים:

המערער:	ת"ז	(ע"י ב"כ)
נגד המשיב:	ת"ז	(ע"י ב"כ)

הנדון: גירושין, כתובה/פיצוי גירושין

פסק דין

לפנינו ערעור האשה (להלן המערערת) על פסק דין של בית הדין האזורי מיום י"א בסיון תשע"ז 05.06.2017 לפיה נפסק בדעת הרוב שהפסידה כתובה ותוספת וחייבה בהוצאת משפט לטובת המדינה בסך 10,000 ש"ח ובסך נוסף של 15,000 ש"ח לטובת המשיב.

המערערת מבקשת לבטל את פסק הדין מהנימוקים המפורטים בכתב התביעה ובחומר שצורף בתגובה לחוות הדעת של המשטרה.

הבעל לשעבר (להלן המשיב) מבקש לדחות את הערעור ולחייב בהוצאות משפט.

המשיב מבקש להסתמך על נימוקי דעת הרוב בפסק הדין כפי שצויינה בכתב התשובה ובתגובה לחוות דעת של המשטרה.

להלן מסקנות פסק הדין נשוא הערעור

מסקנה

א. התובעת אינה זכאית לכתובתה.

ב. התובעת מחויבת בהוצאות משפט בסך 10,000 ש"ח לטובת אוצר המדינה.

ג. כן התובעת מחויבת בהוצאות משפט בסך 15,000 ש"ח לטובת הצד השני. סך זה ישולם בתוך 30 יום.

ד. העתק החלטה זו יועבר למרכז לגביית קנסות, ירושלים.

ה. החלטה זו נתנה בדעת רוב. לדעת המיעוט התובעת זכאית לכתובתה ולתוספת כתובתה, ופטורה

בית הדין שמע את הצדדים באורך רוח ועיין בחומר הרב שבתיקי בית הדין קמא הכולל פרוטוקולים והחלטות בית הדין קמא, חוות דעת של יחידת הסיוע, חומר חקירה של המשטרה בתלונות המערערת. חומר רפואי של המערערת בעקבות תלונת המשטרה, הנחיות פרקליטות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המדינה ותשובת המשטרה בהתאם לפניית בית המשפט אליה בהחלטתו מיום י"ז בכסלו תשע"ח
05.12.2017, כמו כן עיין בתגובות הצדדים לחומר שהומצא ע"י המשטרה.

להלן תקציר עובדתי

- א. בתאריך 01.03.2015 נישאו הצדדים זל"ז כדמו"י לאחר היכרות של מספר חדשים.
- ב. לצדדים אלו הם נישואין ראשונים ואין להם ילדים משותפים.
- ג. בשבת הראשונה שלאחר הנישואין נסע המשיב עם אביו לטיול שתוכנן מראש למשך שבוע. לדברי המשיב הציע למערערת לבוא עמו, לדברי המערערת המשיב העדיף לנסוע עם אביו.
- ד. הצדדים התגוררו בדירה בבעלות המשיב שנרכשה כשנתיים לפני הנישואין בסיועם של הוריו.
- ה. בתאריך 04.06.2015 (כשלושה חדשים לאחר הנישואין) פתחה המערערת תיק תביעה לשלום בית.
- ו. עילות התביעה של המערערת, שלאחר כחודש וחצי לאחר הנישואין הודיע לה המשיב כי אינו אוהב אותה בקש ממנה שתעזוב את הבית והפסיק לחיות עמה חיי אישות. עוד טענה כי הורי המשיב המתגוררים בסמוך אליהם התערבו בחיי הנישואין לרבות בחייהם האינטימיים, והחליטו שאינה מתאימה להם מה שהביא לדרישת המשיב להתגרש ממנה. עוד לטענתה, המשיב הפר את הבטחתו לפני הנישואין, לשמירת שבת, כשרות וטהרת משפחה. לסיכום, מבקשת את סיוע בית הדין בהשכנת שלום בית.
- ז. בתאריך 13.06.2015 (כשלושה וחצי חדשים לאחר הנישואין) פרץ אירוע אלים בין הצדדים כאשר אחות המשיב היתה מעורבת והוגשה תלונה על כך ע"י המערערת. תיק זה נסגר בתחילה בעילת היעדר ראיות מספיקות אולם לבקשת ערר של המשיב שונתה העילה להיעדר אשמה פלילית.
- ח. המערערת הופנתה באמבולנס לבית חולים לטיפול רפואי, ושוחררה ליום המחרת לאחר בדיקות רפואיות.
- ט. בתאריך 30.07.2015 (כחודש וחצי לאחר האירוע הנ"ל) הגיש המשיב תביעת גירושין בבית הדין.
- י. עילות התביעה של המשיב, המערערת הרחיקה את המשיב מהבית באמצעות צו הרחקה ותלונת שוא על אלימות שהפעיל המשיב ואחותו כביכול כלפיה. עוד טוען כי המערערת מקללת ומבזה את המשיב ואת הוריו ומכנה אותם בכינויי גנאי. עוד טוען, כי המערערת אינה מעוניינת בשלום בית באמת ורצונה רק בכספו ובזכויות שלו, כראיה מביא שהמערערת לא השכילה לתאם מועד עמו לקחת את חפציו בטענה שהיא מפחדת ממנו וכי זו אשה המעוניינת באמת בשלום בית. עוד טוען כי חושש לחזור לביתו שמא המערערת תשוב ותתלונן עליו בתלונת שוא מה שיכול לפגוע בעיסוקו. לסיכום. מבקש להכריז עליה כמורדת ולהפסידה ממזונותיה ומכתובתה.
- יא. הצדדים הופנו ליחידת הסיוע של בית הדין שהמציאו לבית הדין חוות דעת כי המשיב מבקש להתגרש ואילו המערערת מבקשת שלום בית, לדבריהם מאחר ואין רצום משותף לא

נ

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פטורים אנו להביא את עיקרי טיעוני הצדדים וזאת מהסיבה שחברי ההרכב בבית הדין קמא נחלקו בפסק הדין נשוא הערעור וכדרכה של תורה נשאו ונתנו חברי ההרכב בהרחבה לביסוס עמדתם.

המערערת מסתמכת על נימוקי דעת המיעוט ומבקשת לאמצה.

המשיב מסתמך על נימוקי דעת הרוב ומבקש לאמצה.

גם בתגובתם לחומר שהגיע מהמשרה, כל אחד מהצדדים בוחר קטעים הרצויים בעיניו מחוות הדעת והנחיות הפרקליטות לביסוס עמדתו.

לאחר העיון בחומר הנ"ל הגענו למסקנה שיש לקבל את הערעור על שני חלקיו.

להלן נימוקנו:

מהעיון בנימוקי דעת הרוב אב"ד ועמיתו שליט"א שבפסק הדין נשוא הערעור עולים בכירור שתי נקודות מרכזיות.

האחת. בית הדין קיבל את תשובת המשטרה לסגירת התיק מהעילה להיעדר ראיות או לאחר התיקון (כבקשת המשיב) לעילת היעדר אשמה פלילית כתלונת שוא. לדבריהם, המשטרה נתנה אימון בגירסת המשיב והחליטה שהוא לא אשם וכי הורחק בגין תלונת שוא.

השנייה. אי אימון בגירסת המשיבה וזאת בגין סתירה בין מה שהודתה בדיון בכך שהיא נסעה בשבת, לבין טענת ב"כ שהיא לא נוסעת בשבת וכי המשיב הוא זה שמונע ממנה לשמור שבת וכשרות.

מכאן מסקנת דעת הרוב, שהמערערת אינה אמינה בגירסתה וכי תלונותיה כנגד המשיב ואחותו ונגד אביו לאחר הנישואין הינם תלונות שוא המצדיקות הפסדתה מכתובה. מציינים הם לפסיקות בית הדין בעניין זה של הרה"ג אלגרבל, בארי, וכוארון שליט"א. שאשה המגישה תלונות שוא כנגד הבעל הרי היא זו שגורמת לגירושין ובגין כך מפסידה את כתובתה. עוד מציינים בהקשר לזה פסק דין של הגר"ש שפירא מבית הדין נתניה להוכחת עמדתם שאשה שהגירושין יצאו ממנה מפסידה כתובה גם אם פתחה תביעה לשלום בית והבעל הוא זה שפתח תיק תביעה לגירושין.

עוד מציינים שבהיות המשיב איש צבא קבע, בצדק חשש לחזור לבית ולא היה מבחינתו אפשרות שכזו לאור חששו מתלונת שוא שתלין עליו המערערת. מכאן השתכנעו אב"ד ועמיתו שהיות והמערערת אינה דוברת אמת, צודק המשיב בטענה שאינו יכול לשוב לבית.

בעניין הוצאות משפט, לדעת הרוב מכיון שהמערערת הגישה תביעה המבוססת על שקר הרי שיש לה דין של תביעה קנטרנית שיש לחייב בהוצאות משפט בסך 10,000 לקופת המדינה ו-15,000 ש"ח לטובת המשיב.

לאחר העיון בעמדות הצדדים ובחומר שבתיקים, בהנחיות הפרקליטות ובתשובת המשטרה עולה כדלהלן:

אין חולק כי עילת סגירת התיק בתחלה היתה בגין היעדר ראיות מספיקות.

אין חולק כי עילת סגירה זו כמוה כאמירה של המשטרה שאין לראות זאת כתלונת שוא אלא שלא ניתן להגיע לחקר האמת וכהגדרת הפרקליטות בסעיף 8 להנחיות "מעידה בפני עצמה כי לא נוקה כליל מהחשד שעמד כנגדו ולכן נותר רישומו במשטרת ישראל"

אין חולק כי עילת הסגירה שונתה לאחר שהמשיב עתר לשנות את עילת הסגירה בגין הפגיעה שהוא עשוי להיפגע במעמדו בצבא ובעיסוקו. בקשתו הראשונה נדחתה ורק לאחר ערר נוסף אושרה בקשתו בתוספת סייג חשוב וכפי שנוציין בהמשך.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יב. בתאריך 15.06.2016 (כשנה ושלושה חדשים לאחר הנישואין) התגרשו הצדדים לאחר מספר דיונים ופסק דין לגירושין והותרת תביעת הכתובה לדיון לאחר סידור הגט.

יג. בתאריך 12.09.2016 הגישה המערערת תלונה כנגד אבי המשיב על הטרדה מינית. תיק זה נסגר בהיעדר עניין לציבור.

יד. התקיים דיון בפנינו ולאחר שבית הדין שמע את טו"מ הצדדים, הציגה ב"כ המערערת מכתב ממשטרת ישראל הנושא את התאריך 27.07.2017 ובו הסבר לשינוי עילת סגירת התיק. ב"כ המשיב טענה כי זו ראיה חדשה ובית הדין דנן הפה את המסמך לעיונו של בית הדין קמא לבחינת האפשרות לשינוי פסק הדין.

טו. בית הדין קמא הוציא החלטה בהרכב מלא לפיה אין שינוי בעמדתו.

טז. בית הדין דנן הוציא החלטה מיום י"ז בכסלו תשע"ח 05.12.2017 בה הוא פונה למחלקת החקירות במשטרת ישראל להבהרת שאלות להלן נוסח החלטת הביניים

נציין כי למתן תשובות לשאלות הללו יש השלכות רוחב גם לפסקי דין שניתנים בבתי הדין ולא רק לפסק דין זה.

אשר על כן בית הדין מבקש את סיוע הגורמים המוסמכים במשטרת ישראל במתן תשובות ברורות.

השאלות הן כדלהלן:

א. מה הם הקריטריונים בהם משטרת ישראל קובעת כי תיק החקירות נסגר בהיעדר ראיות?

ב. מה הם הקריטריונים בהם משטרת ישראל קובעת, בהיעדר ראיות מספיקות?

ג. מה הם הקריטריונים בהם משטרת ישראל קובעת בהיעדר אשמה פלילית או לא נמצאה אשמה פלילית והאם יש הבדל ביניהם?

ד. מה הם הקריטריונים בהם משטרת ישראל קובעת כי התיק נסגר בהיעדר עניין ציבורי?

ה. האם יש קביעות נוספות? ואם כן מה הם?

ו. למקד את התשובות לתלונות נשים כנגד בעלים בגין אלימות או להיפך.

ז. מה המשמעות של המכתב המצורף מיום ד' באב תשע"ח 27.07.2017?

ח. ככל שניתן לברר כמה מהתלונות שנסגרות מסווגות לדרגות הסגירה השונות הנ"ל, מבוקש להמציא התייחסות המשטרה לעניין זה.

י"ז. התקבלו ממשטרת ישראל הנחיות הפרקליטות ותשובת המשטרה לשאלות בית הדין.

י"ח. הצדדים המציאו תגובתם לחומר הנ"ל בהתאם להחלטת בית הדין.

עד כאן תקציר עובדתי הרלוונטי למתן הכרעתינו בערעור בנושא הכתובה והוצאות משפט.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אין חולק כי עילת הסגירה שונתה להיעדר אשמה פלילית לבקשת המשיב ובהסבר שכתבה רפ"ק סמדר קליין מיום ד' באב תשע"ז 27.07.2017 לב"כ המערערת, נאמר בסעיף 4 כדלהלן "ביום 7.1.2006 הוגש ערר לעו"ד טגרט בה נטען כי סגירת התיק בשל היעדר ראיות מספיקות יכול ותפגע באפשרות לקידומו כקצין לוחם בצה"ל כמו גם בעתידו התעסוקתי כפיזיקאי. בשים לב לנתונים אלה כמפורט בסעיף 4 לעיל, החליטה עו"ד טגרט לשנות את עילת הסגירה להיעדר אשמה פלילית.

העובדה כי עילת הסגירה הוסבה להיעדר אשמה פלילית איננה מלמדת כי הוגשה תלונת שוא ע"י מרשתך (המערערת) ואיננה מלמדת על בעייתיות במהימנות של מרשתך" עד כאן.

הדברים מדברים בעד עצמם. "הנחתום מעיד על עיסתו" שני דברים.

אין כאן קביעה על תלונת שוא. יש כאן התחשבות בבקשת המשיב לשנות את עילת הסגירה על מנת שלא לפגוע במעמדו.

אין כאן קביעה על מהימנות או אי מהימנות של המערערת בתלונתה.

הבה נבחן את מכתבה של עו"ד טגרט שנעתרה לבקשה השנייה של המשיב לשינוי עילת הסגירה מיום 21.01.2016. כך היא כותבת למשיב במענה לבקשתו.

"עוד ביום 18.11.2015 החלטתי להיענות לבקשתך ולשנות את עילת הסגירה ל"חוסר אשמה" וזאת לאור הנסיבות המיוחדות שצויינו בפנייתך, ועל אף שקיים אף מעבר ל"ניצוץ ראיתי" בתיק.

כלומר, יש כאן התחשבות בבקשת המשיב למרות שיש יותר מ"ניצוץ ראיתי" בתיק. אין כאן קביעה נחרצת להיעדר אשמה פלילית כפי שצויין בהנחיות הפרקליטות בסעיף העוסק בפרשנות עילת "היעדר אשמה".

מסקנה. מהמכתבים הנ"ל לא ניתן להסיק כי תלונת המערערת הינה תלונת שוא וכן אין להסיק למהימנותה של המערערת, או אי מהימנותה בגירסתה. הנחתום מעיד על עיסתו במכתב זה, ובצירוף הנחיות הפרקליטות המונחות לפנינו עולה בבירור כי לא ניתן לקבוע בוודאות כי התלונה הינה תלונת שוא במקרה דנן וכפי שנרחיב בניתוח המקרה דנן והרקע שהתלווה אליו.

התחשבות זו של מחלקת החקירות במשטרת ישראל בעתירת המשיב לשינוי החלטתו הקודמת, יש לקחת בחשבון גם אם נקבל את תשובת המשטרה לאור הנחיות הפרקליטות שעילת היעדר אשמה נקבעת כאשר רף הראיות נמוך מאד וכפי שנכתב בסעיף 14 להנחיות הפרקליטות "שכתיק בו עוצמת הראיה היא 2 ומטה, ייסגר התיק בעילה של היעדר אשמה, ואילו בתיק שעוצמת הראיות בו מעל 2 ייסגר בעילה של חוסר ראיות" עוד נדגיש את האמור בסעיף 15 שאין משמעות סגירת תיק בהיעדר אשמה לקבוע כי החשוד בהכרח לא ביצע את העבירה אלא שהסיכוי לכך נמוך.

כאמור, במקרה דנן שנאמר כמפורש ששינוי סגירת התיק להיעדר אשמה, נבע משיקולי התחשבות בבקשת המשיב, בוודאי שצריך לאזן זאת במסגרת הכרעה בתביעת כתובה כאשר באים להפסיד אשה מכתובה בגין תלונתה כנגד הבעל.

עתה נבחן את הנסיבות העובדתיות שעליהן נסובה התלונה כפי שעולה מהדוח הרפואי של מד"א, סיכום אישפוז וחקירת המשיב במשטרה,

טענת המערערת כי המשיב תקף אותה ביחד עם אחותו בבית מה שגרם לה למכות יבשות שבגינן נאלצה להתלונן במשטרה ולהתאשפז בבית חולים.

טענת המשיב כי לא הכה את המערערת אלא הציל את אחותו ממכות שהכתה את אחותו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בחקירת המשטרה את המשיב נשאל המשיב ע"י חוקר המשטרה "היא טוענת שאתה דחפת אותה מאחור וזוהי בריחה מהבית? על כך משיב המשיב "שחררתי את אחיזתה בשיער אחותי ולא דחפתי אותה"

מסקנתנו מחקירה זו כי היה אירוע אלים שבו היתה מעורבת אחות המשיב, והמשיב התערב לשחרר את אחותו מהמכות כדבריו בחקירה. לא ברור האם הפעלת שחרור מאחיזת השיער נעשתה באלימות אחרת מדחיפה כגירסת המשיב או לא.

לעולם לא נדע מי אכן דובר אמת, האם המערערת בגירסתה כי גם המשיב הכה אותה, או גירסת המשיב, שרק שחרר את אחותו מאחיזת המערערת בשערה.

מה שברור שהמערערת פונתה באמבולנס שבדוח הרפואי נרשם בתוך הדברים "טופלה בקיבוע לידה בשל כאבים"

בסיכום האישפוז בבית חולים צויין שהמערערת הגיעה בהכרה מלאה ובמצב כללי משביע רצון, אולם בתוצאות בדיקת הצילומים נכתב "ללא עדות לחבלה גרמית חריפה" כלומר, יתכן שחבלה לא חריפה כן נראתה.

מכל האמור עולה, שהמערערת שנאבקה עם המשיב ואחותו, קיימת סבירות שבתנאים אלו, פעלה מתוך מצוקה לצורך הגנה עצמית בהזמנה את המשטרה ובתלונה שהגישה לאחר מכן, וזאת גם אם נקבל את גירסת המשיב שלא הכה אותה פיזית. נציין שהתלונה שהגישה המערערת היתה כנגד המשיב ואחותו על אותו אירוע ואין כאן כלל שתי תלונות נפרדות.

כפי שציינה עו"ס של יחידת הסיוע בחוות דעתה, משפחת המשיב התערבה בחיי בני הזוג. בנסיבות אלו של התערבות משפחת המשיב בחיי הצדדים, יתכן בהחלט שהמערערת נהגה מתוך חשש לחייה ומתוך מצוקה אמתית כאשר הרגישה שהמשיב משתף פעולה עם אחותו כנגדה והיא בגפה צריכה להתמודד עמם.

אין לנו שום כלים לבחון הערכה זו, אך לא ניתן לקבוע כי התלונה הינה תלונת שוא המצדיקה הפסד כתובה.

נימוקי בית הדין הגר"צ אלגרבלי והגר"צ בוארון לא נאמרו במקרה שכזה וכפי שציין הדיין בדעת המיעוט באבחנתו למקרה דנן, כדלהלן, נצטט מהקדמתו לעמדתו (ההדגשות לא במקור)

חובה לומר, הנידון אם אשה מקבלת את כתובתה או לא אינו תלוי ביחס הרגשי של הדיינים כלפי מעשיה של האשה וחווות דעתם על כך, אלא תלוי אך ורק בכללי ההלכה אימת מגיע כתובה ואימת לא, ישנם כללים והגדרות לכל אחד מהמקרים המתורגשים עלינו בבית הדין ביחסים שבין בני זוג ואם האשה או הבעל והיחסים שביניהם אינם נכנסים כלל תחת אחת מהכותרות או ההגדרות של המפסידיים כתובה או המקבלים אותה אין זה רלוונטי כלל חוות דעתו של אותו דיין כלפי המעשים של צד זה או אחר, ויתכן שתקבל האשה את כתובתה על אף שמעשיה לא היו מקובלים כלל וכלל על בית הדין.

לא הרגש מחליט אלא כללי ההלכה והגדרותיה מחליטים.

תביעה במשטרה

הנה כי כן האשה התלוננה כנגד בעלה במשטרה דבר שהיתה סברה לומר שמפסדת כתובתה משום הדין של "מגזמת עליו להורג" הנכללת תחת גדר של עוברת על דת יהודית.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ודוקא על מגן אבל אם מכה לה או מצערה הרבה אין אדם נתפס על צערו ואינה מפסדת כתובתה ע"ל

וכן הסיקו בפד"ר א' עמ' 336 וכך נאמר שם:

אמנם בדין מקללת את יולדיו, שממנו למד הרמ"א שאשה שגזמה לבעלה להרגו מקרי עוברת על דת, מביא הבאר היטב שם באה"ע סימן קט"ו סק"ג בשם מהרא"ם ודוקא על מגן, אבל אם מכה לה או מצערה הרבה אין אדם נתפס על צערו ואינה מפסדת כתובתה. ולפי זה יש לומר דגם באשה שגזמה לבעלה שרצונה להשכיר עליו כותים להרגו לא מקרי עוברת על דת, אלא כשעשתה זאת בלא שום סיבה וקטטה, אבל אם אפשר לתלות שעשתה זאת מחמת כעס וקטטה לא מקרי עוברת על דת דאין אדם נתפס על צערו

הרי שכל פניה למשטרה כנגד הבעל אם אין זה מוכח שהפניה נעשתה מתוך כונת זדון לפגוע בו, אלא אפשר לתלות זאת ולראות צעד זה כצעד התגוננותי בלבד, אין בזה כלל גדר של "מגזמת עליו להורגו".

אשר על כן במקרה שבו עסקינן, לא היתה התראה ולא היתה פעולה זו כצעד זדוני, אלא כצעד הגנתי בלבד, גם אם לא נמצא אשמה על ידי המשטרה, אין זה אומר שהיא לא חשה צורך לעשות זאת משום שהרגישה מאוימת, ועל כן אין זו סיבה להגדירה עוברת על דת להפסידה כתובתה.

וראה עוד בתגובה שכתב הדיין בדעת המיעוט בעניין הראיות שהביאו מפסקי הדין לעמדתם

חובה עליי לחדד שוב את בעייתיות המקרה שלפנינו. לא מדובר בזוג שחיו חיי שלווה ולפתע אחד מבני הזוג שינה את עורו ופנה למלחמה כנגד בן זוגו, מדובר בזוג שחיו יחדיו 3 חודשים בלבד!!! תוך כדי מעשים, שכל מעשה הינו מעשה תגובה למעשהו של השני או של מי מבין משפחתו. אף אחד לא התהפך כנגד השני גם לא האשה כנגד בעלה. דרשו ממנה לחתום על ויתור ממוני לפני הנישואין והתנגדו שאף הוא יחתום אותה חתימה ממש על הכספים שמשפחתה מביאה. הבעל עזב את כלתו הטריה ונסע עם בני משפחתו לחול לחופשת סקי ללא אשתו. גם מדוח יח"ס וגם מהדברים נראה שבני משפחתו היוו את עצם הבעיה שהלכה וגדלה לממדים גדולים על בני זוג טריים שלא ידעו להתמודד אתה.

התלונה של האשה במשטרה כנגד בעלה שהיה עם אחותו בביתם, היתה כנראה תוצאה של סכסוך זה, ייתכן והאשה הרגישה מפוחדת מביקורי האחות בביתם ומזה נולד תלונה זו במשטרה (עיין בספרו של אב"ד הרכב זה, הרב. אורות המשפט חלק ג' עמוד שסב אות ב' שכן כתב על הגשת תלונה במשטרה שאין לראותה כדבר חמור במקרה הדומה לשלנו). דיבורי האשה כנגד הוריו של בעלה היו כנראה גם כן תגובות ישירות ליחסיהם של אלו אליה. ברור שהיא לא תאהב אותם ויקשה עליה לכבדם אם הם לקחו ממנה את בעלה לאחר הנישואין לחו"ל, וברור שלא תאבה לכבדם אם הם מחתימים אותה שהכסף שהם נותנים לבעלה לא שייך לה כלל ונמנעים ומונעים את בעלה מלחתום כנגד.

לאור האמור, כל הראיות שהביא כבוד האב"ד שליט"א אינם לענין זה. שם דובר על זוג שהאשה מאיימת על בעלה שהיא תתלונן עליו על הטרדות מיניות וכו', כלומר יושבת אשה וחושבת כיצד היא הורסת לבעלה את החיים באם לא יענה לדרישותיה, כיצד היא תוציא את שמו למרמס לעין כל. כל הנ"ל לא קשור למקרה שלנו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הנה כתב הרמ"א בסימן קט"ו סעיף ד' וז"ל:

אשה שגזמה לבעלה שרצונה להשכיר עליו עובד כוכבים להרגו אם יעשה לה דבר, מיקרי עוברת על דת (הגהות מיימוני פ"ד).

שני ענינים מדויקים בדברי הרמ"א א. שגזמה. ב. להרגו. כלומר אשה המדמיינת ומעלילה על בעלה עלילות וכדי שיבואו איתו בדין עד כדי להורגו הרי נחשבת לעוברת על דת עם כל הדינים היוצאים מגדר אשה זו.

האם באשה שמתלוננת במשטרה על בעלה כי היכה אותה האם נכללת גם כן בגדר זה, נראה שלא. יתכן והיכה אותה על אף שהמשטרה סגרה את התביעה מחוסר אשמה, אך יתכן והגדרת חוסר אשמה אינו אומר שהיה זה הגזמה או דמיון של האשה שמתכננת בקפידה כיצד להפיל את בעלה ולהכשילו עד כדי מאסר או הריגה, לא נראה לי.

מלבד הנ"ל יעוין בנו"ב (אבהע"ז תניינא סימן פ"ט) המובא בפת"ש שם שהתנה זאת רק אם קדם לכך התראות ורק אם אכן היה מקרה זה עשוי להביא לידי הריגה, וז"ל:

קבלתי מכתבו וכו' ועל דבר הטענה שבין איש לאשתו שטענה שאין לו גבורת אנשים והוא הודה. הנה זה פשוט שכיון שהודה יוציא ויתן כתובה: ומה ששאל שהאיש טען שאשתו הוציאה עליו קול שמזנה עם זכרים במשכב זכור ומחמת זה טוען שהפסידה כתובתה ושאל מעלתו אם יתברר הדבר שהאשה אמרה זה אם תצא בלא כתובה ורצה לדמות זה למה שמובא בהגהות מ"י פ' כ"ד מאישות אשה שהביאה ריק אחד רוצח לגזם לבעלה להורגו אם יעשה דבר לאשתו וכן פסק רמ"א בס"י קט"ו סעיף ד' בהג"ה שהיא נקראת עוברת על דת: הנה אין הנידון דומה כי שם הביאה רוצח לגזם להורגו וכן רמ"א כתב שרוצית לשכור כותים להורגו אבל זו אף אם אמרה על בעלה שעובר עבירה זו לא אמרה שרצונה להביאו במשפט הערכאות על זה לגרום להורגו, הגע בעצמך בדיניהם אם האיש יש לו אשה והוא מזנה עם אחרת אפי' פנויה חייב מיתה וא"כ אשה שתוך המריבה אמרה לבעלה שהוא רועה זונות נימא שאבדה כתובה ולא שבקת חיי להנשים ועוד אפי' לפי דמיונו למה לא ראה סוף דברי ההגהות מ"י שם שצריכה התראה תחלה ואם הבעל אומר שהתרה בה והיא מכחשת חייב ליתן כתובה:

עומד הנ"ב על מקור דברי הרמ"א שהוא מהגהות המיימוניות שהכריע, שאם היא מביאה אליו הביתה רוצח על מנת לרוצחו, על זה מוגדרת עוברת על דת, והרמ"א הרחיב דין זה, שאם גזמה על בעלה להביאו במשפט הערכאות לגרום להורגו, שגם זה נחשבת לעוברת על דת, אך עד כדי כך לומר שאם אשה הרגישה מאוימת לדבריה או אף הוכתה בידי בעלה ופנתה למשטרה, האם נאמר שהיא נכללת בגדר של "גוזמת עליו להורגו" וללא התראה, נראה שהדרך עוד ארוכה.

ועוד נראה כי מקור דברי הרמ"א שהרחיב את שיטת הגהות המיימוניות הוא מהדין של מקללת את יולדיו בפניו כך ביאר הגר"א בס"ק י"ח וז"ל:

אשה שגזמה כו'. כ"ש ממקללת יולדיו בפניו שם:

ומקללת יולדיו בפניו הוא דוקא כאשר הפכה זו לשיטה לשם הצקה ולשם ביזוי, ומזה נלמד גם לענין המגזמת עליו להורגו, היינו מתכנן את מהלכיה כיצד להורגו, אין זה כתגובת מנע מחמת שחשה מאוימת או שאולי חשבה שאכן תקף אותה והיא כצעד הגנתי התלוננה במשטרה שעל זה לא דיבר הרמא כלום.

כך כתב הבאר היטב שם בשם הרא"ם סימן נ"ג לענין מקללת בס"ק י"ח וז"ל:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ועוד, שם מדובר באשה הגישה תביעות רבות למשטרה מתוך מחשבה שקדמה למעשה, לא מדובר באירוע חד פעמי, לא מדובר באירוע תגובתי.

גם הסכמתו של הרה"ג בוארון שליט"א להרב אלגרבלי שליט"א היה משום העלילה החמורה שאין מחילה ואין לאחריה כלום, שלא כמקרה שלנו.

גם הראיה שהביא מהרה"ג שפירא שליט"א לא קשור למקרה דנן, שם קובע הרב שליט"א אם הגירושין יצאו מהאשה והבעל פתח תביעת גירושין האשה מפסדת את כתובתה וזאת באם התקיים המקרה כפי שתיאר: "וכגון שבעל או אשה הגישו תביעת גירושין מפני שקצה נפשם בקשר הזוגי, או הגישו תביעה לפירוק שיתוף, כשאין הם מעלים טענה מוכחת על התנהגותו של הצד השני, אלא שלהם הדבר אינו מתאים. וכמו כן במקרה שאחד הצדדים עשה מעשים שהצד השני אינו יכול למחול לו, כגון בעל שיצר קשרים עם נשים אחרות, וכן אשה שעושה מעשים שהבעל אינו יכול למחול עליהם, ומיירי במעשים שכולי עלמא יודו שאין יכול למחול", ברור שאם האשה עושה מעשים שאין הצד שכנגד יכול למחול תפסיד את כתובתה, אך כאן הבעל עשה גם מעשים שהובילו את האשה לעשות מעשים שכנגד כפי שכבר תואר, האם גם זה יחשב שהיא עשתה נגדו מעשים שאינם יכול למחול או לחיות עימה?

ומעל לכל, אשה שממנה יצאו הגירושין היינו (גם על פי המקורות שהאב"ד שליט"א הביא) שהבעל לא יכול לחיות עימה מחמת מעשיה, ואלו הם מעשים בעלי ערך מוחלט של מעשים שליליים שאי אפשר לחיות במחיצת אשה בעלת מעשים אלו, אך כאן במקרה דנן וכפי שהבעל עצמו אמר בדיון, הובא לעיל, כי הוא מפחד לחזור הביתה מחשש שהיא תגיש נגדו שוב תביעות במשטרה ומכיון שהוא קצין זה יכול להרוס לו את עתידו הכלכלי, כלומר הבעל מתוך מחשבה קרה החליט במקום לשקם את ביתו, להעדיף את אשתו על פני משפחתו, להעדיף את אשתו על פני מקום עבודתו ועתידו הכלכלי, העדיף את מקום עבודתו (ואינני מביע דעה ביחס לשיקול דעתו אם צודק היה או לא) על פניה של אשתו, כלומר, זה לא שהוא לא יכול לחיות עימה אלא שהעדיף את עתידו מאשר להשקיע בבת זוגו.

זה לא היה הכרח לגרשה, אלא העדפה לעזוב את האשה ולגרשה, ועל כן שיתכבד וישלם לה את כתובתה.

וביחס לדברי הרה"ג ז. שליט"א, די בכך שהרב שליט"א הבין, וכך כתב בדבריו, שאכן היו חילוקי דעות בתחילת הדרך ביניהם בשביל לערער את האשמת האשה כביכול היא האשמה הבלעדית בפירוק הבית, אך לטענתו אין הצדקה למעשיה.

אכן אין הצדקה למעשיה, אך אין תפקידנו להענישה על מעשיה, אלא להחליט האם היא מפסידה כתובתה, ואם מעשיה אף שאינם מוצדקים, אינם פרי מחשבת זדון של אחת שרוצה לחסל את חיי הזוגיות שלהם, אם גם הוא שותף לכך, וכל מעשיה אפשר והם תגובה למעשיו שלו ולשל משפחתו גם אם אינם נכונים, אין במעשיה בשביל להפסידה כתובתה.

ביחס לדבריו על המקללת מולידיו, נעלם מעיניו דברי הפתחי תשובה סימן קט"ו ס"ק י' דווקא מקללת בשם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

של האשה שדחפה אותו לכך, אך כנראה לא במודע על מעשיה אלו ולמה שהם עלולים לגרום.

כך נראה מד"ח יח"ס מיום 18/1/16:

כי כבר מתחילת נישואיהם התגלו חילוקי דעות מהותיים ומאבקי כח אשר כללו הזמנת משטרה והתערבות משפחת הגרעין. כן נאמר שהאשה מצויה בהליך רגשי לא פשוט עקב הפרידה בו עוברת תהליך עם עצמה, כן נאמר שלאור הקרע העמוק אין בסיס לשיקום הנישואין. עוד נאמר כי הצדדים זקוקים להחלטה שיפוטית לעזור להם להיפרד מהר ככל האפשר.

כלומר חילוקי הדעות בינם גרמו להם לא להיות באותה נקודה שהיו אמורים להיות סמוך ונראה לנישואיהם. במקום להתעסק עם עצמם ועם הזוגיות שלהם, הם התעסקו עם שלל המחיצות שגבהו בינם לבין עצמם כך שהמדרון החלקלק גלגל אותם להליך הגירושין, יתכן אף ללא כוונתם מתחילה וללא מודעות לתוצאות מעשיהם. זו הסתירה שבין המצב האמיתי שבה היו בני הזוג, שהוא מצב של התנהגות של זוג ההולך לגירושין לבין חוסר ההבנה, של האשה לפחות, שעליה להתגרש ובעצם תם פרק נישואיה עם בעלה, שעל כן זיהו זאת יח"ס בית הדין באמרו "שהאשה מצויה בהליך רגשי לא פשוט עקב הפרידה בוא עוברת תהליך עם עצמה", דבר שמסביר גם את המשך המאבק שמנהלת האשה כנגד בעלה כבר כמעט שנתיים, כי היא מוצאת עצמה בהליך שלא התכונה אליו ואינה מרגישה כי ניתנה לה ההזדמנות לנסות לחיות חיי זוגיות מאושרים ותקינים.

אינני מצדיק את מעשיה, אך בהסתכלות על זרימת המקרה מלפני החתונה ועד 3 חודשים אחריה, לא נראה שיש כאן עסק עם מישהי שבמזיד החליטה לחסל את בעלה ואת חיי הנישואין אלא נראה שיש כאן עסק עם אשה שנקלעה למצב של פעולות תגובתיות מצד עצמה למצב שנוצר ולחוסר אימון שהתגלע ביניהם מלבד הענינים הכספיים.

למעשה הבעל לא חזר הביתה לאחר התביעה במשטרה על אלימות שהופנתה כלפיו באומרו:

אני כבר 5 חודשים מפחד לחזור הביתה, התלונה נגדי נסגרה, היא יכולה להמציא עלי עוד סיפור.

הוא לא הבעל הראשון שהוצא מהבית, היו לפניו רבים כאלו, אך הם חזרו וניסו לשקם את נישואיהם. חוסר המוטיבציה שלו לנסות לשקם ייתכן ומובנת, שהרי הרבה מהמשותף לא היה להם כי הרי הם נשואים רק 3 חודשים ומה לו לשקם דבר שאינו חווה תועלת וטוב בזה, ועל כן החליט לפנות לבית הדין להגיש תביעת גירושין.

אם כן יוצא מהנ"ל כי הבעל גם הוא, אמנם לא בכוונת זדון, תרם תרומה נכבדה לפירוק הבית בין במעשיו בין בויתור המהיר על בנית הקן שעוד לא החלה כלל, ולבסוף בתביעתו לגירושין.

האשה אף היא תרמה לכך, על אף שנראה היה שלא התכונה לפרק את הבית, ומעשיה לא נבעו מרצונה למרוד בבעלה או במאיסתה בו או בעצם הגירושין.

מכאן אנו למדים שלא ניתן לקבוע להפסיד אשה מכתובה מהתרשמות של בית הדין. בוודאי לא במקרה שיש דיין שהתרשם אחרת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אך מלבד זאת, "מקללת" מדובר שהיא מקללת ללא סיבה וללא שהם גרמו לה עוול, אך כאשר הם אלו שעל דעת כל אנשי המקצוע שעסקו בהם ועל פי דבריהם עצמם ההורים היו חלק אינטגרלי מהפירוד, יתכן והיה זה תוצאה של פעולות שהם עשו כנגדה או שהיא חשבה שעושים, ועל כן כצעד תגובתי לא נשלט אמרה דיבורים שאינם ראויים, אך אין זה גדר של "מקללת".

בנסיבות מקרה דנן, מקובלת עלינו לחלוטין אבחנת עמדת המיעוט, שיש צד לומר שהמערערת פעלה מתוך שהרגישה מאויימת ולא מתוך מרידה שזהו הטעם העיקרי של הפוסקים שדנו בעניין זה של אשה שגזמה על בעלה להורגו.

ואשר על כן לא תועיל לנו התרשמות בית הדין מחוסר אמינותה של המערערת כפי שקבע בית הדין בדעת הרוב אלא להיצמד לכללי ההלכה הברורים.

זאת ועוד. אין בחוסר אמינות של אשה בגירסה שונה ממה שאמרה ב"כ בדיון כדי לקבוע קביעה על חוסר אמינות מוחלט להפסידה כתובה במקרה של תלונה שלה במשטרה כנגד בעלה. יש צורך לבחון כל מקרה תלונה בפני עצמו ובנסיבותיו.

איננו באים לקבוע מסמרות במקרים של סגירת תיק "בהיעדר אשמה פלילית" אם זו קביעה המצביעה על תלונת שוא או לא, אלא שיש צורך ואף חובה המוטלת על בית הדין לבחון כל מקרה ומקרה לגופו ולנסיבותיו המיוחדות במכלול מבחן מעשיהם והתנהלותם של בני זוג ויחסם עם הוריהם כולל מידת התערבות משפחות המוצא של בני הזוג בחייהם.

במקרה דנן, ברור שמשפחת המשיב התערבה בחיי הנישואין של בני הזוג.

עצם העובדה שהמשיב בתוך שבעת הימים שנבקעו לשמחת הנישואין בו יש צורך חיוני ביותר לפתח מערכת יחסים בין זוגית מיוחדת, בחר לנסוע עם אביו לשבעה ימים לטיול, מצביעה על ליקוי חמור ביחסים האישיים בין בני הזוג שלא קיבלו הדרכה ראויה כפי שציין הדיין בעמדת המיעוט ומכאן קצרה הדרך לאירוע האלים שהביא לשבר במערכת הנישואין.

די להביט במכתבי האהבה ובמסרונים שכתבה המערערת למשיב בימי המשבר המביעים ערגה ואהבה למשיב, כדי להבין שאכן המערערת היתה מעוניינת בשלום בית אלא שלמרבית הצער כפי הנראה הצדדים לא קיבלו הדרכה ראויה, ובתוספת התערבות הורי המשיב נגרם הקרע שלא אותה בין הצדדים מה שגרם לגירושין.

לא ניתן להתעלם מהמכתבים הללו שהונחו לפנינו (במצורף לכתב הערעור) ולקבוע כי המערערת פעלה במכוון כנגד המשיב והתנהגה כמורדת.

גם בחוות הדעת של יחידת הסיוע צויינה העובדה כי הבעל מבקש להתגרש, ואילו האשה מבקשת שלום בית, מה שמאשש את מכתבי האהבה והמסרונים שהעבירה המערערת למשיב בתקופת המשבר.

נצטט קטע נוסף של הדיין בעמדת המיעוט שהתרשם אחרת מעמיתיו מהתנהלות הצדדים

למעשה אם נתבונן לעומק המקרה דנן אפשר להגיע למסקנה כי זהו זוג שהיה מאד לא מודרך עם התנהגות שאיננה תואמת התנהגות של זוג טרי המנסה לחזור זה אחר זה והצליחו לעשות את כל הטעויות האפשריים שישנם וזאת תוך 3 חודשים בלבד.

כל אחד מהם תרם במעשהו הפעיל לליבויו האש המפרידה ביניהם, מי יותר ומי פחות, אך ההחלטה על הפירוד בין במחשבה ובין במעשה היתה של הבעל, עם עזרה לא מעטה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לא נעלם מעמנו מה שהשיב אב"ד שליט"א על הדברים הללו, ברם, לאחר בחינת מכלול העובדות המונחות לפנינו, לא ניתן לקבוע כי התלונה שהגישה המערערת הינה תלונת שוא המצדיקה הפסד מכתובה.

נעיר, כי המדובר בתלונה אחת בלבד של המערערת כנגד המשיב. התלונה שהגישה כנגד אבי המשיב לא ניתן להתחשב בה לקבוע כי המערערת הפסידה כתובה בגין תלונה זו שהוגשה לאחר הגירושין כנגד אביו של המשיב.

נצטט את תגובת אב"ד לדיין בדעת המיעוט (ההדגשים לא במקור)

א. אין חולק שאמינותה של האשה לגבי שמירת שבת התערערה במהלך הדיונים, הן ע"י העד, חברו של הבעל, והן מדוות החוקר (והן ע"פ הודאתה), ולדעת עובדה זו מערערת את אמינות שאר טענותיה של התובעת.

ב. חברי הרה"ג דוד גרוזמן שליט"א ממעיט בעובדה שהייתה תלונת סרק במשטרה, אולם אני סבור שלאדם יישר דרך, כדוגמת הנתבע דנן, מפקד שמשמש דוגמא ללוחמים, להיות עצור במשטרה ולחיות עם כתם של תיק פלילי, אין השפלה גדולה מזה, אין כתם גדול מזה ואין סילוק מהבית גדול מזה. כל אדם נורמלי שיש לו אופציה לחזור להורים או למקום מגורים אחר, לא היה חוזר למקום סכנה כזה, וראיה לכך – חברו של הבעל, שלשאלת ב"כ הבעל "האם בקש ממך להתלוות אליו לקחת את הבגדים". הוא עונה "הוא בקש ממני והיא הסכימה שאני אבוא לקחת את הבגדים, כשסלקו אותו הוא היה בלי כלום, הכל נשאר בבית והוא בקש ממני לקחת אותם, זה היה אחרי שהוא נעצר במשטרה ואמרתי לו שאני לא מוכן להיכנס לבית הזה. פחדתי ממה שהיא תעליל עלי והעדפתי לא להיכנס לסיטואציה הזו, והבאתי לו בגדים משלי".

ג. חברי הרה"ג דוד גרוזמן שליט"א מתעלם מטענות הבעל "מהיום שהתחתנו היא שינתה את עורה קיללה אותי השפילה אותי איימה עליי ועל הוריי, היא תקפה את אחותי ולכן הגיעה משטרה" וכן מהעדות של החבר "כשהגענו לבית ספר שדה ישנו כולנו באותו חדר, והיא השפילה אותו לידי וליד אשתי, היא אמרה אני לא מאמינה שאני פה בכלל, גם הוריו היו והיא דברה אליו מאוד לא יפה עד כדי שאני רציתי לקבור את עצמי באדמה".

ד. גם כנגד אביו של הנתבע הגישה האשה תלונת שווא בטענה של הטרדה מינית.

יש אמת באמירה שכבר בשלב ראשון של הנישואין היה חילוקי דעות בין הצדדים, ואפשר להוסיף שהיו אך הבדלי מנטליות ורקע משפחתי, אך למרות זאת, אין שום הצדקה להשפיל, לבייש, להעליל עלילות שווא, שגרמו לסילוקו של הבעל מהבית.

עוד הביא חבר את דברי הרמ"א -

אשה שגזמה לבעלה שרצונה להשכיר עליו עובד כוכבים להרגו אם יעשה לה דבר, מיקרי עוברת על דת (הגהות מיימוני פל"ד).

ומדייק מזה שצריך שני תנאים כדי להפסידה כתובתה א. שגזמה ב. להורגו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לדעתי הדיוק הוא בדיוק הפוך. כשהאשה רק מדמינת ומגזימה צריך הפחדה של הריגה, אבל כשהיא עושה מעשה בפועל והולכת להתלונן במשטרה, בזה מספיק השפלה והפחדה של מעצר ותיק פלילי.

לכן למעשה ברור שהאשה היא שגרמה בפועל לגירושין, וטוב עשה הבעל שלא חזר לבית בו הוא מסכן את עצמו ואת עתידו, ולכן אין מקום לחייב את הבעל בתשלום הכתובה

עד כאן מדברי אב"ד.

ההנחה שקבע כבוד אב"ד בהתרשמותו על חוסר אמינות המערערת ומנגד התרשם לאמינות המשיב, אין בה סיפק לקבוע, כי התלונה של המערערת הינה תלונת שוא עד כדי עילה הלכתית להפסיד את המערערת מכתובה ותוספת בנסיבות של מקרה זה שיש צד להבין שהמערערת עשתה זאת כצעד הגנתי ומתוך תחושת איום כאשר מול המערערת ניצבים המשיב ואחותו באירוע זה, כך שלדעתנו אין צורך להיכנס למור"מ ההלכתי בדברי הפוסקים שהובאו לעיל.

כאמור. המעיין בהנחיות הפרקליטות, תשובת המשטרה לשאלות בית הדין דנן, ומכתבה של רפ"ק סמדר קליין, יראה נכוחה שבנסיבות מקרה דנן אין ראייה לכך שתלונת המערערת כנגד המשיב הינה תלונת שוא.

ומכאן להוצאות משפט שבו חוייבה המערערת לדעת הרוב.

ברור שבנסיבות אלו שלא הוכח כי תלונת המערערת הינה תלונת שוא וכי היא פעלה בתום לב כתביעתה לכתובה ותוספת, לא ניתן לחייב בפסיקת הוצאות.

לאור האמור פוסק בית הדין:

- א. הערעור מתקבל.
- ב. המשיב חייב לשלם למערערת את מלוא סכום הכתובה.
- ג. הוצאות משפט שנפסקו הן לקופת המדינה והן למשיב מבוטלות.
- ד. אין צו להוצאות ועל המזכירות להשיב את כספי הערבות למערערת בהתאם לנהלים.
- ה. בית הדין סוגר את התיק.

ניתן ביום כ"ג בניסן התשע"ח (08/04/2018).